

NEGRU VODĂ – CTITOR ȘI ÎNTEMEIETOR NEGRU VODĂ – FOUNDER AND ESTABLISHER

General-locotenent (r.) dr. Valentin BECHERU*
(Academy of Romanian Scientists, 3 Ilfov, 050044, Bucharest, Romania,
email: secretariat@aosr.ro)
Veronica COJOCARU**

Rezumat: *Negru Vodă, nume atribuit de către istorici întemeietorului Țării Românești sau unuia dintre primii domnitori ai țării, este în tradiția populară strâns legat și de ridicarea de mănăstiri și biserici.*

Propunem o reexaminare a legendarului Negru Vodă, a cărui legendă poate fi auzită și astăzi, la peste 650 de ani de la înființarea Mitropoliei Țării Românești, în mai 1359, din perspectiva de ctitor de biserici și mănăstiri considerând că înainte de Mănăstirea Vodița, prima mănăstire atestată documentar din Țara Românească (1372), au existat și alte mănăstiri și biserici ce au făcut posibilă înființarea și recunoașterea Mitropoliei Țării Românești, în mai 1359, ca o stare de fapt.

Cuvinte cheie: *Negru Vodă, Țara Românească, ctitor, mănăstiri.*

Abstract: *Negru Vodă, a name attributed by historians to the founder of Wallachia or one of the country's first rulers, is in popular tradition also closely linked to the establishment of monasteries and churches.*

We propose a re-examination of the legendary Negru Vodă, whose legend can still be heard today, over 650 years after the establishment of the Metropolitanate of Wallachia, in May 1359, from the perspective of a founder of churches and monasteries, considering that before the Vodița Monastery, the first documented monastery in Wallachia (1372), there were other monasteries and churches that made possible the establishment and recognition of the Metropolitanate of Wallachia, in May 1359, as a de facto state.

Keywords: *Negru Vodă, Wallachia, founder, monasteries.*

Ctitorirea de mănăstiri și biserici în secolul al XIV-lea sau înainte de acesta presupunea existența:

- unei puteri economice concrete a statului sau a persoanelor implicate în ridicarea lăcașurilor de cult;
- a meșterilor în piatră, lemn sau cărămidă ce aveau cunoștințele necesare înălțării acestora;
- dotării corespunzătoare cu cele necesare asigurării nevoilor de trai dar și de implicare în viața comunităților locale;

* membru asociat al Academiei Oamenilor de Știință din România, email: cristina.becheru@yahoo.com.

** muzeograf, Muzeul de Istorie „Petre Voivozeanu”, Roșiori de Vede, email: verapredoi@yahoo.com.

– unei vieți religioase creștine reale, precum și dorința ctitorilor pentru a avea un loc de pomenire.

Analiza personajului legendar Negru Vodă va fi realizată din următoarele perspective:

1. Recunoașterea și afirmarea Mitropoliei Țării Românești în lumea Răsăriteană – mai 1359;
2. Asocierea la domnie de către Basarab Întemeietorul a fiului acestuia Nicolae Alexandru Basarab;

1. Recunoașterea și afirmarea Mitropoliei Țării Românești în lumea Răsăriteană – mai 1359

Era de neconceput în secolul al XIV-lea existența unui stat fără o organizare politică și religioasă „Am văzut cum la Bulgari și la Sârbi, după consolidarea politică a urmat îndată și organizarea bisericească. Acesta era procedeul obicinuit pe atunci: formațiunii politice trebuia să îi urmeze neapărat constituirea ierarhiei bisericești. De bună seamă că tot același mers a trebuit să îl ia lucrurile și la noi: constituirea principatului Țării Românești a trebuit să aibă ca consecință neapărată constituirea unei ierarhii bisericești proprii a Românilor”¹.

În Bulgaria evenimentele statale și realizarea ierarhiei bisericești s-au realizat în „paralel cu recunoașterea în 1204, a lui Ioniță ca rege al bulgarilor și vlahilor, a avut loc și aceea a capului Bisericii ca primat”², iar în Serbia „după ce marele jupan Ștefan a devenit rege (1217), a urmat, la numai doi ani interval, recunoașterea fratelui său Sava ca arhiepiscop”³.

În Țara Românească întemeierea statului a precedat realizarea ierarhiei bisericești, iar în mai 1359, prin înființarea Mitropoliei Țării Românești se încheie o etapă în dezvoltarea și afirmarea țării, la fel ca la bulgari și sârbi. „Hotărârea sinodală constând măsura prin care se așează ca exarh patriarhal în Țara - Românească Mitropolitul de Vicina Iachint”⁴ și „Scrisoarea Patriarhului către Alexandru-Vodă, Domnul Țerii-Românești despre strămutarea Mitropolitului de Vicina la scaunul acestei țeri”⁵, ambele din mai 1359, sunt documente ce se cunosc și consfințesc acest important eveniment.

În mai 1359, prin cele două documente ale Sinodului Ecumenic de la Constantinopol se realizează:

1. Confirmarea unei stări de fapt, existența unei ierarhii a Bisericii Țării Românești de nivel mitropolie, prin recunoașterea și afirmarea Mitropoliei Țării Românești în lumea creștină Răsăriteană. Nicolae Alexandru Basarab „a cerut nu numai o dată ci adesea prin scrisorile sale

¹ Nicolae Dobrescu, *Întemeierea Mitropoliilor și a celor dintâi mănăstiri din țară*, Tipografia cărților Bisericești, București, 1906, p. 35.

² *Istoria Mitropoliei Țării Românești. Studii publicate în anul 1959, la împlinirea a 600 de ani de existență*, Editura Trinitas, București, 2010, p. 34.

³ *Ibidem*.

⁴ Eudoxiu Hurmuzaki, *Documente grecești privitoare la istoria românilor*, vol. XIV, partea I, 1320 – 1716, București, 1915, pp. 1-4.

⁵ *Ibidem*, pp. 4-6.

și s-a rugat de Smerenia Noastră și de dumnezeiescul și sfântul Sinod lângă dânsa ca să fie de acuma înainte, și tot mai departe, el și toată această stăpânire și Domnie supt judecata bisericească și călăuzirea prea-sfintei și marii Biserici a lui Dumnezeu care e supt stăpânirea noastră și să facă primească un arhiereu ce este hirotonisit de Smerenia Noastră și să facă parte din dumnezeiescul și sfântul nostru sinod și să-l aibă pe acesta ca păstor legiuit a toată Țara - Românească”⁶, cum se prezintă în hotărârea sinodală, ceea ce presupunea existența unei mitropolii pe care cel mai probabil domnitorul a realizat-o împreună cu Chir Iachint prin chemarea acestuia „cu câțva timp înainte pe preasfințitul Mitropolit al Vicinei, de lângă dânsul..., pe domnul Iachint și a primit cu cea mai mare bucurie binecuvântarea lui și a arătat față de dânsul cuvenita supunere și evlavie”⁷.

Existența unei mitropolii, opinăm că este prezentată și prin expresia „la Biserica a toată Țara-Românească”⁸ și se specifică „Deci trebuie ca toți clericii din această țară și toți cei sfinți călugări și laici să-l respecte și să i se supui lui, ca unui adevărat păstor al lor părinte și dascăl”⁹.

Prin scrisoarea Patriarhului ecumenic al Constantinopolului domnitorul este informat că „a fost strămutat prea-sfințitul Mitropolit de Vicina, acesta, prin rânduitorul act sinodal la toată [Țara-Românească], și să fie de acum înainte și pe urmă legiuit arhiereu a toată Țara-Românească”¹⁰ și astfel Chir Iachint devine primul mitropolit al Țării Românești.

Înființarea mitropoliei țării și oficializarea acesteia în mai 1359 a fost posibilă datorită unui număr semnificativ de clerici și laici pentru acel secol dar și a existenței locurilor în care în viața monahală se manifestă mănăstirile și schiturile.

În „Istoria Mitropoliei Țării Românești”, studii publicate în anul 1959, la împlinirea a 600 de ani de existență, sunt consemnate ca fiind existente, la data înființării mitropoliei, Mănăstirea de pe locul Episcopiei la Râmnicu Vâlcea, Mănăstirea Curtea de Argeș pe care tradiția populară o atribuie lui Negru Vodă, Schitul lui Negru Vodă în care se află potrivit tradiției populare „altarul papistășesc al soției lui Negru Vodă”, Cloașterul din Câmpulung al cărui loc a fost dăruit de soția lui Negru Vodă, după cum reiese din documentul lui Constantin Șerban din 20 mai 1656.

De asemenea, se arată că „Cercetările mai noi, atât la noi cât și în alte țări, relevă tot mai mult importanța pe care o are, în general, ca izvor istoric, tradiția, atunci când ea este, într-adevăr, de origine populară, transmisă din generație în generație, iar nu de origine cultă, cărturărească, fabricată în medii de cancelarie sau ecleziastică”¹¹, iar Negru Vodă,

⁶ Ibidem, pp. 1-2.

⁷ Ibidem, p. 2.

⁸ Ibidem.

⁹ Ibidem, p. 3.

¹⁰ Ibidem, p. 5.

¹¹ Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1980, p. 71.

conform tradiției populare, este întemeietorul mănăstirilor: Arnota, Drăgănești, Bălteni și Căscioarele.

În „Istoria Bisericii Ortodoxe Române”, părintele profesor Mircea Păcurariu prezintă ca existente la data înființării mitropoliei, următoarele mănăstiri și schituri:

- temelia bisericii de zid aflată sub ruinele bisericii Vodița;
- biserica rupestră numită „a lui Negru Vodă”, de la Cetățeni și temeliile celor două biserici aflate în aceeași localitate;
- sihăstriile din munții Buzăului (schitul Fundătura, biserica schitului Alunișu, schitul Agafton) sau schiturile Corbii de Piatră și Nămăiești;
- ruinele bisericii mai vechi descoperite pe locul bisericii cu hramul Sfântul Nicolae de la Curtea de Argeș;
- mănăstirea de pe locul episcopiei de Râmnic;
- mănăstiri atribuite întemeietorului țării „*Tradiția atribuie o altă serie tot întemeietorului țării. De pildă mănăstirile Arnota (Del Chiaro, secretarul lui Brâncoveanu, spune că a fost întemeiată de Negru Vodă), Drăgănești (lângă Roșiori de Vede), Bălteni (în mijlocul codrului Vlăsiei) și Căscioarele (lângă Oltenția) sunt atribuite de tradiția locală tot lui Negru Vodă*”¹².

Prima Mitropolie a Țării Românești a fost Curtea de Argeș, mitropolitul „*trebuia să stea într-un mediu monahal, să aibă în jurul lui călugări care să-l slujească și să-i ducă la îndeplinire poruncile*”¹³.

2. Numirea lui Chir Iachint ca mitropolit al Țării Românești reprezintă finalizarea procesului de înființare a mitropoliei țării, activitate realizată de Nicolae Alexandru Basarab cu sprijinul lui Chir Iachint dar care nu se putea realiza decât prin numirea unui arhiereu de către Sinodul Ecumenic de la Constantinopol, având la bază demersurile repetate ale domnitorului „*a cerut nu numai o dată ci adesea prin scrisorile sale și s-a rugat de Smerenia Noastră și de dumnezeiescul și sfântul Sinod*”¹⁴.

3. Prin înființarea Mitropoliei Țării Românești se realizează și un obiectiv politic al domnitorului Nicolae Alexandru Basarab, și anume recunoașterea țării de către Bizanț.

În hotărârea sinodală se arată că mutarea Mitropolitului de Vicina a fost cu „*cu părerea și încuviințarea puternicului și sfântului meu Împărat*”¹⁵. De aceea se poate spune că cele două documente ale Sinodului Ecumenic de la Constantinopol, la care am făcut referire, au o dublă semnificație religioasă și politică și putem spune că în mai 1359 la Constantinopol a avut loc o recunoaștere politico-religioasă a Țării Românești.

¹² Ibidem, p. 287.

¹³ Ibidem, p. 64.

¹⁴ Eudoxiu Hurmuzaki, *op. cit.*, p. 1.

¹⁵ Ibidem, p. 3.

4. Prin înființarea mitropoliei țării se recunoaște și validează dinastia Basarab existentă în Țara Românească ca dinastie domnitoare „*să faci Domnia Ta și copiii și moștenitorii și urmașii*”¹⁶.

Privind din această perspectivă opinăm următoarele:

– Negru Vodă, în tradiția populară, este domnitorul cu cele mai multe mănăstiri ridicate până în mai 1359;

– fără un număr semnificativ de mănăstiri, biserici și clerici, Biserica Țării Românești nu putea fi de nivel mitropolie, iar viața religioasă nu se putea manifesta fără existența acestora;

– Biserica Țării Românești îndeplinea în mai 1359 toate cerințele Patriarhiei Ecumenice pentru a fi recunoscută ca mitropolie.

Analizând perioada de formare a Țării Românești considerăm că ierarhizarea Bisericii Țării a fost, cel mai probabil, posibilă în timpul domniei lui Basarab Întemeietorul și a lui Nicolae Alexandru Basarab, până la data înființării Mitropoliei Țării Românești. În această perioadă au existat condițiile necesare de stabilitate, economice și politice, pentru realizarea infrastructurii necesare înființării unei mitropolii prin ridicarea de mănăstiri, schituri și biserici, ceea ce ducea la o consolidare a domniei și la afirmarea țării în lumea creștină.

În baza celor prezentate rezultă ipoteza că Negru Vodă este primul ctitor de mănăstiri cunoscut în Țara Românească și prin numărul de mănăstiri ridicate a consolidat viața monahală și poate fi, de asemenea, și un nume de legendă și al creștinismului românesc.

Totodată, Negru Vodă poate fi „*oricare dintre domnitorii Țării Românești până la Nicolae Alexandru Basarab (inclusiv)*”¹⁷.

2. Asocierea la domnie de către Basarab Întemeietorul a fiului acestuia Nicolae Alexandru Basarab

În esență Posada, 9 – 12 noiembrie 1330, reprezintă pentru Basarab Întemeietorul și Țara Românească deplina recunoaștere politică și confirmarea stabilității de către Ungaria „*Înțelegând din proprie experiență zădărnicia încercării sale, Carol Robert nu a mai întreprins o nouă campanie de revanșă. «Prima libertate românească» - cum a numit Iorga Țara Românească a lui Basarab - și-a manifestat puterea de rezistență, devenind un stat istoric ireversibil*”¹⁸.

Posada 1330 reprezintă încununarea eforturilor înaintașilor lui Basarab Întemeietorul ce au rămas pe acest teritoriu după retragerea aureliană și care au contribuit prin acțiunile lor însumate, în cei 1060 de ani de la retragere, la formarea Țării Românești și afirmarea politică și ireversibilă a acesteia.

¹⁶ *Ibidem*, p. 5.

¹⁷ Valentin Becheru, *Drăgănești de Vede, 510 ani de la prima atestare documentară*, în *Drăgănești de Vede, 510 ani de la prima atestare documentară*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2024, p. 13.

¹⁸ Mihai Bărbulescu, Dennis Deletant, Keith Hitchins, Șerban Papacostea, Pompiliu Teodor, *Istoria României*, Editura Enciclopedică, București, 1998, p. 155.

Posada 1330 înseamnă pentru Țara Românească:

- afirmarea Țării Românești în lumea răsăriteană dar și apuseană, ca un stat ireversibil;

- finalitatea procesului de întemeiere a Țării Românești, recunoașterea sa politică și creșterea prestigiului acesteia;

- înlăturarea suzeranității ungare;

- confirmarea puterii militare, dar și a capacității de a conduce și coordona acțiuni militare în vederea obținerii succesului. După cucerirea Severinului oastea ungară a avut o pătrundere controlată pe teritoriul țării, lipsită de posibilitatea asigurării hranei, iar Basarab Întemeietorul evită lupta decisivă și oastea ungară este nevoită să se retragă. Pe drumul de retragere se pregătește confruntarea decisivă, într-o trecătoare îngustă unde oastea ungară este prinsă ca într-un clește, iar regele ungar a scăpat cu greu. Puterea militară a lui Basarab rezultă și din faptul că „*cu doua luni mai înainte, Mihail, țarul Bulgarilor, fusese înfrânt și ucis în lupta cu Sârbii dela Velbujd (28 iunie 1330). Basarab, înrudit cu Mihail, îi trimisese acestuia în ajutor un corp de oaste care n'a putut însă împiedeca dezastrul. Așa încât regele Ungariei era îndreptățit să considere situația lui Basarab, atât sub raportul militar cât și sub acela al alianțelor, ca mult slăbită*”¹⁹, ceea ce nu avea să se confirme;

- existența unei puteri economice reale ce permitea întreținerea unei armate, dar și susținerea logistică a acțiunilor acesteia. După ocuparea Severinului, Basarab face regelui ungar propuneri avantajoase pentru acesta, printre care „*și o despăgubire de război în valoare de 7000 de mărci de argint, ceea ce făcea 1.680.000 de dinari, o sumă considerabilă pentru vremea aceea și care arată bogăția și înflorirea economică*”²⁰;

- viabilitatea alianțelor și înțelegerilor încheiate de către Basarab, la Posada (9 -12 noiembrie 1330) domnitorul având și sprijinul tătarilor;

- populația țării avea o creștere demografică ce permitea înlocuirea pierderilor umane rezultate în urma acțiunilor militare, precum și desfășurarea activităților economice;

- în timpul lui Basarab Întemeietorul, în Țara Românească existau condițiile necesare pentru afirmarea statală dar și pentru a câștiga respectul vecinilor.

După Posada 1330, Basarab Întemeietorul a urmărit consolidarea domniei, apărarea teritoriului Țării Românești și, atunci când condițiile erau prielnice, extinderea acestuia prin noi cuceriri.

După urcarea pe scaunul Regatului Ungar a lui Ludovic I de Anjou (1342 – 1382), fiul lui Carol Robert de Anjou, între cele două state se produce o apropiere „*pe temeiul luptei comune împotriva dominației tătare*

¹⁹ Constantin C. Giurescu, *Istoria Românilor*, vol. I, ediția a cincea revăzută și adăugită, Fundația regală pentru literatură și artă, București, 1946, p. 372.

²⁰ *Ibidem*, pp. 372-373.

la gurile Dunării și în teritoriile de la răsărit de Carpați”²¹. Lupta împotriva tătarilor a fost începută de către Polonia la Halici în anul 1340, iar acțiunile Regatului Ungar și Țării Românești au avut loc în cadrul ofensivei declanșate de Polonia împotriva tătarilor. „Fiul lui Basarab, Nicolae Alexandru (1352-1364), care și-a asumat un însemnat rol politic încă înainte de încetarea din viață a tatălui său, a restabilit raporturile de colaborare cu Regatul Ungar și a participat la luptele cu tătarii, respinși, în cele din urmă, spre răsărit”²².

Extinderea teritoriului Țării Românești spre răsărit de către Basarab Întemeietorul a făcut ca acesta să-și întindă stăpânirea „și asupra ținuturilor dinspre răsărit, asupra șesului Brăilei și al Ialomiței, trecând și dincolo de Prut în ținuturile de la miazănoapte de gurile Dunării care de atunci au căpătat numele de Basarabia”²³.

Stăpânirea părții de răsărit a Munteniei, dar și a Basarabiei, s-a făcut în contextul luptelor împotriva tătarilor (1345 – 1350) conduse de către Nicolae Alexandru Basarab „fiul lui Basarab și asociatul acestuia la domnie. Se pare într'adevar, că înainte încă de 1343, întemeietorul Țării Românești își luase ca ajutor pentru purtarea trebilor domniei pe fiul său Nicolae Alexandru”²⁴.

După Posada, odată cu trecerea timpului, Basarab Întemeietorul se gândește și la succesiunea la domnie. De aceea îl cooptează pe fiul său, Nicolae Alexandru Basarab, în rezolvarea treburilor țării prin asociere la domnie. „Asocierea la domnie reprezintă o formulă ocolită pentru introducerea succesiuni directe ereditare”²⁵.

Succesiunea la scaunul domniei se putea realiza:

- în ordinea primogeniturii, ordinea fiilor domnitorului;
- în ordinea agnaților, succesiunea se realiza de la un frate la altul;
- moștenire pe linie colaterală, rude ale domnitorului sau din alt neam domnesc.

Prin asocierea la domnie a lui Nicolae Alexandru Basarab se rezolva problema succesiunii la tron și se puneau bazele dinastiei Basarab. Asocierea era „calea cea mai înaltă pentru a ajunge la domnie, iar prin asociere se pune pe primul plan și se valorifică ideea legitimității la tron”²⁶.

Asocierea la domnie a lui Nicolae Alexandru Basarab opinăm că a presupus o împărțire a sarcinilor domniei și având în vedere că acesta a condus acțiunile Țării Românești împotriva tătarilor considerăm că, fiind

²¹ Mihai Bărbulescu, Dennis Deletant, Keith Hitchins, Șerban Papacostea, Pompiliu Teodor, *Istoria României*, ediție revăzută și adăugită, Editura Corint, București, 2005, p. 130.

²² *Ibidem*.

²³ Constantin C. Giurescu, *op. cit.*, p. 379.

²⁴ *Ibidem*.

²⁵ Emil Vărtosu, *Titulatura domnilor și asocierea la domnie în Țara Românească și Moldova*, Editura Academiei Populare Române, 1960, p. 216.

²⁶ *Ibidem*, p. 221.

mai tânăr, avea ca îndatorire principală apărarea țării și, implicit, extinderea ei spre răsărit.

Ca urmare, acțiunile Țării Românești și ale Regatului Ungar împotriva tătarilor au dus la dispariția acestora de pe teritoriul controlat de către Țara Românească și, implicit, Cumania Neagră are aceeași soartă.

Un rol important în reexaminarea și identificarea lui Negru Vodă îl reprezintă spațialitatea acestuia în legende și tradițiile poporului român.

În mai 1359, când a fost înființată Mitropolia Țării Românești, existau următoarele ctitorii atribuite, conform tradiției populare, lui Negru Vodă: Mănăstirea Curtea de Argeș, Schitul Negru Vodă, Cloașterul din Câmpulung, Mănăstirea Arnota, Mănăstirea Drăgănești, Mănăstirea Căscioarele. La acestea se adaugă și:

- Legenda satului Brăilești, din comuna cu același nume, din județul Buzău;
- Legenda satului Breaza și a cetății lui Negru Vodă, satul Breaza se află în Țara Făgărașului și face parte din comuna Lisa, județul Brașov;
- Legenda satului Bărcănești, comună situată la ieșirea din Ploiești către București, în județul Prahova.

Se poate observa că spațial numele lui Negru Vodă este răspândit în aproape tot teritoriul controlat de Țara Românească în acea perioadă.

Constantin Giurescu, în articolul „*Amintirea lui Negru Vodă în Țara Românească*” publicat în revista „*Argeș*” din iulie 1969, anul 4, nr. 7, prezintă o serie de locuri din Țara Românească pe care tradiția populară le atribuie lui Negru Vodă „*E mai întâi, mănăstirea lui Negru Vodă din Câmpulug... Apoi în același oraș «Cloașteru» zidit de Marghita, soția lui Negru vodă. Ni s-au păstrat ruinele «Cetății lui Negru Vodă» de la Poenari, pe cursul superior al Argeșului, cetate care, iarăși, potrivit tradiției, a fost apoi refăcută de către Vlad Țepeș. La Cetățenii din Vale, lângă Stoenesti. se păstrează schitul zis Negru Vodă...*”

Tot tradiția populară atribuie primul lăcaș bisericesc de la Drăgănești, lângă Roșiorii de Vede, deci în plină cîmpie, lui «Negru Vodă». Precizez că numirea veche a orașului este, într-adevăr, Rușii de Vede, nu Roșiorii de Vede,... Tot într-o regiune de șes, și anume la Bălteni, în mijlocul codrului Vlăsiei, tradiția locală pune în legătură lăcașul bisericesc cel vechi, anterior celui actual, cu o luptă a lui Negru Vodă cu tătarii.

Mai spre miază-zi, la Căscioare, aproape de Dunăre, tradiția numește ruinele unei mînăstiri de acolo ca fiind ale mînăstirii «lui Negru Vodă».

Merită, după părerea noastră, crezare și informația pe care ne-o dă un scriitor raguzan, Glacomo di Pietro Luccari care a stat în țară pe vremea lui Mihai Viteazul și care în lucrarea sa Copioso ristretto degli annali di Ragusa utilizează un izvor, astăzi pierdut, privind istoria Țării Românești. Acest raguzan arată că «Negru Vodă» a făcut cîteva întărituri de cărămidă („alcune cortine di mattoni”) la Tîrgoviște, la București, la Buzău și la orașul de la gura Ialomiței... Și în cuprinsul comunei Chiojdu, din județul Buzău, la punctul «Cetatea» de la Vîrful Romei, tradiția locală

spune că această cetate ar fi făcută de tătari, pe care i-a bătut Negru Vodă...

Sînt și alte locuri în cuprinsul județului Argeș care amintesc pe Negru Vodă. Deocamdată vreau să relev faptul că numele lui se întâlnește pe întreaga suprafață a Țării Românești”²⁷

Negru Vodă poate fi o poreclă ce poate veni de la îmbrăcămintea voievodului dar și de la culoarea armurii sau armelor acestuia. În basmele românilor întâlnim pe Împăratul Verde, Împăratul Roșu, diferențierea este făcută prin culoare.

De asemenea, istoria cuprinde și alți voievozi ce au avut porecle: Vlad Dracul, Vlad Țepeș, Lăcustă Vodă, Mircea cel Bătrân, Pârlea Vodă, Radu cel Frumos, Ștefan cel Mare, Corbul etc., Negru Vodă nefiind singura poreclă cunoscută pentru un voievod. Prin asocierea la domnie se putea face confuzie între cei doi voievozi. Pe piatra de mormânt a lui Nicolae Alexandru Basarab, ce este și primul document epigrafic al unui domnitor din Țara Românească, aflat la Mănăstirea Negru Vodă din Câmpulug, stă scris: „în biserica domnească întemeiată de dânsul acolo, i se vede mormântul. În dreapta, supt jilțul Vlădicăi, se află o piatră minunat păstrată, în care sunt săpate de-a latul, ca scrisul unei cărți, cuvinte slavonești cu acest înțeles:

«În luna lui Noiembrie 16 zile a răposat marele și de sine stătătorul Domn Ion Nicolae Alexandru Voievod, fiul marelui Basarab Voievod, în anul 6873 (1364), indicția a 3-a; veșnica lui pomenire»”²⁸

Din inscripția de pe piatra de mormânt rezultă că între cei doi diferențierea se realiza cel mai probabil prin utilizarea titulaturii de mare voievod pentru Basarab Întemeietorul și de voievod pentru Nicolae Alexandru Basarab rezultând Marele Basarab Voievod și Nicolae Alexandru Voievod sau poate în limbaj popular Marele Basarab Vodă și Nicolae Alexandru Vodă, Nicolae Alexandru Basarab devenind marele Nicolae Alexandru Basarab după moartea lui Basarab Întemeietorul.

Ridicarea de mănăstiri presupunea existența unei puteri economice și financiare care să facă posibilă înălțarea, dotarea acestora, dar și o perioadă de liniște și securitate pentru Țara Românească. Puterea economică și financiară exista, rezultă din suma considerabilă pe care Basarab o propune ca despăgubire de război, în valoare de 7000 de mărci de argint. Perioada de liniște și securitate se obține în urma înfrângerilor tătarilor.

Totodată ridicarea de biserici și mănăstiri în ținuturile dinspre răsărit unde stăpânirea țării a fost extinsă reprezenta o consolidare a domniei prin prezența acestora dar și un omagiu adus oștenilor țării ce au căzut în luptele cu tătarii. Acestea puteau avea și rol de supraveghere, înștiințare și apărare în funcție de situație. Fără existența unui număr considerabil de mănăstiri,

²⁷ Constantin Giurescu, *Amintirea lui Negru Vodă în Țara Românească*, în *Argeș*, iulie 1969, anul 4, nr. 7 (38), p. 5.

²⁸ Nicolae Iorga, *Istoria Românilor în Chipuri și Icoane*, Editura Ramuri S.A., Craiova, 1921, p. 5.

schituri și biserici, Biserica Țării nu putea să fie recunoscută în mai 1359 ca Mitropolie.

Despre perioada de domnie a lui Basarab în care acesta a fost asociat la domnie cu Nicolae Alexandru Basarab, Ioan Filitti consemna „*Astfel, domnia lui Alexandru este atât de strâns legată, încă de la 1335, cu a tatălui său Basarab, încât ceea ce tradiția veche populară munteană atribuie lui «Negru-Vodă» se potrivește tot; atât de bine și tatălui și fiului: alungarea Țătarilor dela răsărit de Olt, întemeierea domniei Țării Românești. Cât privește partea din tradiție despre soția lui Negru-Vodă, că ar fi făcut — exact nu poate fi decât că a refăcut - biserica papistașă din acest oraș, ea se referă mai degrabă la catolica sau convertita Clara, documentar dovedită ca a doua soție a lui Alexandru, decât la pretinsa doamna Marghita a lui Basarab.*

Așadar, Negru Vodă al tradiției nu este numai Basarab, ci și fiul său Alexandru și cu dreptate: în timpul domniei celui dintâiu și ca asociat al lui, a început Alexandru cucerirea Țării-negre, izgonind pe Negri-Tătari. Față cu porecla glorioasă de Negru-Vodă, în care tradiția populară a contopit pe acești doi Domni, se înțelege și de ce tradiția olteană spune că Oltenia s'a închinat lui Negru-Vodă. Această poreclă strălucită a eclipsat în fine amintirea lui Tihomir, de care tradiția, chiar la Câmpulung, n'a mai știut nimic; de aceea, tradiția atribuie lui «Negru-Vodă» și așezarea scaunului domnesc la Câmpulung”²⁹.

Oltenia s-a închinat lui Alexandru Nicolae Basarab la urcarea pe tronul „marelui Basarab Voevod”, iar ținuturile dinspre răsărit s-au închinat când a fost extinsă stăpânirea țării spre est și tătarii înfrânți, Nicolae Alexandru Basarab fiind asociat la domnie cu Basarab Întemeietorul.

„Țara avea, putem spune «dreptul» de a i se închina și, prin aceasta, de a-l recunoaște ca domn”³⁰ închinarea țării este amintită și în cronică.

Victoriile obținute în timpul extinderii țării spre răsărit, ridicarea de lăcașe de cult care să amintească și să aducă un omagiu oștenilor țării căzuți, înlăturarea pericolului tătar au fost făcute cu aprobarea și în timpul domniei lui Basarab Întemeietorul.

Gloria obținută de Negru vodă, cel ce a condus oastea țării și a ridicat lăcașele de cult a rămas peste veacuri și se păstrează și astăzi nealterată.

Oastea țării, așa cum rezultă din documentele vremii, a fost condusă de fiul „marelui Basarab Voievod”, Nicolae Alexandru Basarab, asociat la domnie cu tatăl său.

Din cele prezentate anterior opinăm că Negru Vodă este domnitorul Nicolae Alexandru Basarab.

²⁹ Ioan C. Filitti, *Despre Negru-Vodă*, Cultura Națională, București, 1924, pp. 19-20.

³⁰ Emil Vărtosu, *op. cit.*, p. 218.

BIBLIOGRAFIE

- BĂRBULESCU M., DELETANT D., HITCHINS K., PAPACOSTEA Ș., TEODOR P., *Istoria României*, Editura Enciclopedică, București, 1998;
- BĂRBULESCU M., DELETANT D., HITCHINS K., PAPACOSTEA Ș., TEODOR P., *Istoria României*, ediție revăzută și adăugită, Editura Corint, București, 2005;
- BECHERU V., *Drăgănești de Vede, 510 ani de la prima atestare documentară*, în *Drăgănești de Vede, 510 ani de la prima atestare documentară*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2024;
- DOBRESCU N., *Întemeierea Mitropoliilor și a celor dintâi mănăstiri din țară*, Tipografia cărților Bisericești, București, 1906;
- FILITTI I., *Despre Negru-Vodă*, Cultura Națională, București, 1924;
- GIURESCU C., *Istoria Românilor*, vol. I, ediția a cincea revăzută și adăugită, Fundația regală pentru literatură și artă, București, 1946;
- GIURESCU C., *Amintirea lui Negru Vodă în Țara Românească*, în *Argeș*, anul 4, nr. 7 (38), iulie 1969;
- HURMUZAKI E., *Documente grecești privitoare la istoria românilor*, vol. XIV, partea I, 1320 – 1716, București, 1915;
- IORGA N., *Istoria Românilor în Chipuri și Icoane*, Editura Ramuri S.A., Craiova, 1921;
- PĂCURARIU M., *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1980;
- VÂRTOSU E., *Titulatura domnilor și asocierea la domnie în Țara Românească și Moldova*, Editura Academiei Populare Române, 1960;
- Istoria Mitropoliei Țării Românești. Studii publicate în anul 1959, la împlinirea a 600 de ani de existență*, Editura Trinitas, București, 2010.

